

„Patirčių erdvė“. Privalumai ir trūkumai. Priešmokyklinis ugdymas.

„Priešmokyklinio ugdymo bendroje programoje kompetencijoms tenka išskirtinis vaidmuo – jų ugdymas būtinas kiekvieno asmens tobulėjimui, socialinei įtraukčiai, darniai gyvensenai, aktyviam pilietiškumui, pasirengimui asmeniniu indėliu prisidėti prie Lietuvos, Europos ir pasaulio pažangos, darnaus vystymosi. Kompetencijos atskleidžia asmens nuosekliai įgyjamą dvasinę, kognityvinę ir fizinę brandą. Kiekviena kompetencija apibrėžiama atsižvelgiant į jos specifiką ir savitumą.

Ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė ir socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Visos 7 kompetencijos tarpusavyje susijusios, jos ugdomos integraliai“. Iš Bendrosios PU programos.

Nuo 2022 m. rugsėjo 1 dienos PUG ugdymą organizuojame remiantis rekomendacijų rinkiniu „Patirčių erdvė“ - tai įdomių, prasmingų, tikslingų, šiuolaikiškų, į priešmokyklinio amžiaus vaikų iniciatyvas orientuotų projektinių veiklų grupėje ir kitose erdvėse pasiūlymai, padedantys vaikams augti ir bręsti kaip asmenybėms, išsiugdyti kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje, ir taip pasirengti mokytis mokykloje.

Privalumai.

Vaikų idėjų generavimas. Vaikai noriai siūlo žaidimus, veiklas. Įgyję patirties, pamatę/išgirdę projektinės veiklos intrigą (nes būtent intrigomis pradedama savaitės projektinė veikla). Vėliau įvairiais būdais atsirenkame pasiūlymus ir juos įgyvendiname. Tai vaikams suteikia pasitikėjimo savimi ir mokytoju. Bėgant laikui, vaikų pasiūlymai tampa įvairesni, įdomesni, kūrybiškesni.

Aktyvaus vaiko dalyvavimas ugdymo(si) procese, ypač pasireiškia veikiant komandose. Man patinka komandinis darbas. Dažniausiai vaikai patys skirstosi į komandas tik pasakius sudėtį pvz; 2, 3, 4 ar 5. Bet mokytojas, pastebėjęs kaskart dominuojančius vaikus, truputį pakoreguoja sudėtį. Taip pamažu įgyja įgūdžių darbui komandoje, nes pradžioje mokslo metų dažniausiai dominuoja aktyvus vaikas. Vėliau po truputį pradeda pritarti kitiems, veikti bendru sutarimu. Geras dalykas, kad vaikai yra skatinami pristatyti savo komandinius darbus, skatinami kalbėti visi. Taip pamažu išdrasėja nedrąsūs vaikai, vaikai turintys kalbos ir kalbėjimo sutrikimų, nes jų išsakyta nuomonė vertinama. Kiti vaikai pradeda suprasti, kad nedrąsūs vaikai (vaikai su kalbos ir

klabėjimo sutrikimais) taip pat turi savo nuomonę, pripažinimo poreikį. Taip pradeda ne šaipytis, o pripažinti kaip lygiaverčius sau.

Projekto metodas yra susijęs su santykiais, susitarimais, vaikų veiklos prasmingumu. Vaikai mokosi veikdami: įsitraukia į veiklą, plėtoja iniciatyvas, planuoja, drauge dirba, svarsto, tyrinėja, analizuoja, pristato rezultatus, bando laikytis susitarimų. Ir dažnai pastebiu, kad laisvalaikiu vaikai atkartoja patirtį žaidimuose, kuriuose pasireiškia susitarimų laikymasis, priemonių tikslingas pasirinkimas, darbas drauge, rezultatų aptarimas. Ir tai vaikų iniciatyva. Turiu pabrėžti, kad rezultatai vaikus ypač džiugina.

Nors projektinis mokymas labiau orientuotas į procesą, o ne į produktą. Stengiuosi atkreipti vaikų dėmesį, kad svarbiausia procesas ypač kūryboje, konstaravimo ar STEAM veiklose.

Daugiau dėmesio skiriame vaikų savianalizei: ką išmokai? ko naujo sužinojai? kas labiausiai įsiminė? kas sekėsi? kur reikėjo įdėti pastangų? ir t.t. Mokslo metų pradžioje vaikai sunkiai atsako į šiuos klausimus, bet pamažu įgyja patirties ir pradeda objektyviai (pasitaiko ir ne) vertina savo pasiekimus.

Vaikų pasiekimai siejami ir su pedagogo numatytais projekto tikslais, kurie savo ruožtu siejami su Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos siekiniais. Ugdant pagal projektinės veiklos metodus, stengiamės, kad kiekvienas vaikas pasieks savo – optimalius – pasiekimus. Grupės mokytojai vaikų pažangą vertina nuolat, pasirinkdami tinkamus vertinimo metodus ir priemones: stebėjimą, pokalbį, vaiko pasakojimus, jo darbelių ir veiklos analizę ir kt. Nuolatinis, formuojamasis vaikų pasiekimų vertinimas derinamas su įprastiniais, privalomais, formaliais vaikų pasiekimų vertinimo būdais, taikomais priešmokyklinėje grupėje. Pedagogai reflektuoja, ar vaikai buvo aktyvūs, savarankiški, ar bendradarbiavo, kokios patirties įgijo, kokius sunkumus įveikė, kokią pažangą padarė, ko išmoko ir kt.

Trūkumai.

Pirmiausia paminėsiu dėl seminarų „Inovacijos vaikų draželyje“ trūkumų. Seminarai vyko po 8 val. vieną dieną per mėnesį nuo kovo iki lapkričio mėnesio 2021 metais. Jų metu buvo analizuojamos projektinės veiklos susijusios su 5 kompetencijomis: meninė, komunikavimo, pažinimo, sveikatos, socialinė. Nebuvo įtraukta į mokymus skaitmeninės, kultūrinės ir pilietiškumo kompetencijų. Čia turėjo būti matyt „savaime suprantama“. Be to seminaruose vaizdinė medžiaga buvo pateikta tik iš užsienio, kur dalyvavo nuo 5 iki 10 vaikų. Mes dirbame kitaip, mūsų daug daugiau, be to neturime

tiek padėjėjų, kiek užsienyje. Kritinio mokytojų požiūrio nebuvo priimama, tik „kas galite pasakyti pozityvą“. Taip pat seminarų metu mes gilinomės tik į projektinės veiklos organizavimą, o apie vaikų pasiekimus, planavimą nieko. Pradėjome dirbti 2022 m. rugsėjo 1 d, o pasiekimų vertinimo seminarai prasidėjo tik rudeniui įsibėgėjus, kai vertinimas jau seniai būdavo atliktas. Apie planavimą nieko... Planavimo lentelės pasiūlė „susikurti pačioms“. Sistemoje Mūsų darželis planavimo lentelės įkeltos pavėluotai. Išsamesni seminarai, paskaitos apie vertinimą, planavimą prasidėjo sausį... Kur dingo pusė metų?

Taigi, kaip mokytojui tinkamai pasiruošti?

„Patirčių erdvės“ trūkumai.

Pirmiausia išgirtieji QR kodai. Yra kodų, kurie pernai veikė, šiemet nebeveikia, nėra tos informacijos. Taigi, planuojant savaitės projektinę veiklą, turi daug laiko skirti internetinei paieškai... Be to projektinėse veiklose „Patirčių erdvė“ nėra nei truputį užsiminta apie skaitymo prdamentų formavimą, tik „perskaito, užrašo...“ o kada juos pamokyti? Ir nereikia sakyti, kad jų nereikia pamokyti. Šiame amžiuje vaikai ypač domisi skaitymu.

Nėra pakankamai ugdymo(si) priemonių, o ypač skaitmeninės kompetencijos gebėjimams ugdyti. Seminaro metu buvo pasakyta, „kad iš namų tegul atsineša“ ir stebėjome filmuotą medžiagą, kur vaikai buvo atsinešę telefonus iš namų! Ar kas iš čia dalyvaujančių įsivaizduoja 20 priešmokyklinukų su telefonais? Kaip tą fotografuotą, filmuotą ar kitą medžiagą iškelti į kompiuterį?.. Taigi lieka tik mokytojo asmeninis telefonas... Čia tik apie fotografavimą ir filmavimą, kur kitos IT galimybės?

Kultūrinė kompetencija – vėlgi muziejų lankymai. O kaipgi transportas? Ne visos įstaigos yra miesto centre. Kas pavežės?

„Atskiri projektų leidiniai, skirti grupės ir lauko veikloms, buvo sukurti, siekiant atkreipti pedagogų dėmesį į alternatyvių aplinkų – gamtinės, kultūrinės, socialinės, taip pat specializuotos aplinkos (pvz., technologijų) – muziejų, ekspozicijų, laboratorijų – pritaikymą. Siūloma kuo dažniau pasinaudoti lauko aplinka priešmokyklinio ugdymo tikslams siekti (pvz., naudotis galimybe kartu su vaikais prižiūrėti darželio sodą, daržą), o vaikų veiklą lauke laikyti natūraliu veiklos grupėje tęsiniu. Pas mus dabar yra tos erdvės, o kai būsime iškelti, klausimas - Ar bus tokios erdvės mokyklos teritorijoje?

Rita Nemaniūnienė, mokytoja metodininkė